

68/111

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *A déli ágyulövés*

Forrás:

*Budai Napló**3n*

(Hely)

1926. 1. 30.

(Idő)

(Köt. v. fiz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

529 529

Hely

Idő

"18/19"

Személy

Helyszám

Kö

A déli ágyulövés a vizivárosi élet kedves, megszokott hozzátartozója. Amikor egy pár perc hiányzik a déli hízenkettőhöz, a környékbeli templomok harangozói készen várják a jelzést, a szűk kis utcákban órájukat kezükben tartva fel figyelnek az öreg urak s az ósdi házakból öreg nénikék fejüket kidugdosva kérdezzetik: hams' scho' gschoßn? — Ennek a lövésnek érdekes a története. A Gellérthegy csillagvizsgáló 1849-ben megszűnt és néhány éven át Pesten és Budán szüneteltek a megfigyelések. A budai reáliskola föl építése után kezdődött ismét a csillagászati idő megállapítása az intézet természettani szertárában és azóta félbeszakítás nélkül gyakorlatban maradt. A középdélnek naponkint való jelzése is innen történik, amióta Buda szab. kir. város tekintetes tanácsa fölszólította vala erre a tudós intézetet és megadta vala a hozzávaló font löporokat és a szükséges ezüstpénzeket a megfigyelők számára. Akkoriban kis kováspuska ugatott bele delenkint Buda idillikus esöndjébe és a pukánás nyomán megszólaltak a munkát szüntető és jóévtvágyat kívánó harangok. 1867 február elsején kez-

dődött a déli jeladás és azóta megismétlődik mindennap — kivéve, ha az apró ágyu, amely azóta a kováspuska helyét elfoglalta, csütörtököt nem mond. Ma is a budai reáliskola szertárából adják le a jelzést. Jó Schenzl direktor, a tudós Violich professzor is — a régi figyelők — évtizedek óta pihennek elomló sirkertek mélyén, ma Horváth Elemér, a fizika tanára, figyeli a csillagászati órákat. Kettő is van a szertárban, két régi, pontos szerszám, az egyiket Rosconi Károly budai tekintélyes polgár ajándékozta az iskolának még 1880-ban. A csillagászati órák ellenőrzésére ott van a szertárban „a valódi dél meghatározására” alkalmas Passage-készülék, amellyel pontosan le lehet mérni a nap állását. A Berliner Astronomisches Jahrbuch szolgál a szükséges hajszálpontos számítá- sokkal, naponkint nincs más hátra: Keller János, az intézet kapusa a kész tabelláról leolvassa a másodperceket és modern stopper-órával a kezében meghuzza a závárt elcsettintő spárgát. Mi budaiak, persze, nem így tudjuk: mi azt hisszük, hogy a nap sugarai egy megfelelően szerkesztett műszeren áthatolva, a kellő pillanat-

ban mechanikus módon gyűjtják meg a kis mozsár serpenyőjében levő puskaport és nem gondolunk arra, hogy az ágyu — borus időben is leadja a jelzést. Az érdeemes Plettka Lipót budai polgármester helyett ma a főváros fedezi a költségeket.

Székesfővárosi házinymoda 19'2